

VÁLASZ

Prof.Dr. Nemes Attila

MTA doktori értekezés bírálatára

Tisztelt Professor Úr!

Köszönöm, hogy elvállalta a doktori értekezésem bírálatát, köszönöm kritikai észrevételei mellett elismerő szavait, elgondolkodtató kérdéseit és az, hogy az értekezés nyilvános vitára történő bocsájtását támogatta.

A formai kritikákat maradéktalanul elfogadom, a hibákért elnézést kérek!

A Professor úr által megfogalmazott észrevételekre és kérdésekre a következőket válaszolom:

1. Hol látja a diabetes mellitus jelentőségét az egyes tanulmányokban? Van-e hatásuk a különböző antidiabetikumoknak az eredményekre? Erre van-e irodalmi adat?

Az általunk végzett vizsgálatokban szerepeltek, bár nem nagy arányban, diabeteses betegek. Az art. carotis szűkülettel rendelkező 55 év alatti betegek esetén a diabetesesek aránya 5/54 (9,26%) volt, a teljes, vaszkuláris szövődéssel rendelkező és azzal nem rendelkező túlsúlyos hyperlipidaemiás betegek esetén 17/167 (10,18%), 6/41 (14,63%), illetve 11/126 (8,73%), a statin intoleráns betegek között 22/101 (21,78%), míg a szelektív LDL aferezis kezelésben részesülő súlyos heterozigóta familiáris hypercholesterinaemiás betegek között nem szerepeltek diabeteses betegek.

Ismert, hogy a kardiovaszkuláris megbetegedések kockázata 2-es típusú cukorbetegség esetén 2-3x nagyobb, mint a nem cukorbetegség esetében, és a halálozás mintegy 80%-áért felelős (1). A hyperglycaemia önmagában is kockázati tényező, a diabeteshez társuló elhízás, lipidanyagcsere zavar, prokoaguláns állapot és hipertónia jelentősen hozzájárul a kardiovaszkuláris kórképek kialakulásához (2). A lipideltérések a 2-es típusú diabeteses betegekben gyakoriak, a betegek több mint 70%-át érintik. A jellemző eltérések a magas triglicerid és csökkent HDL-C szint, míg az össz- és LDL-C szint gyakran normál tartományban van, vagy csak enyhén emelkedett, de ezen belül a kicsi, denz LDL szubfrakció aránya magas. Ez az ún. diabeteses dyslipidaemia (3). A PON1 paraoxonáz aktivitás ismertén kisebb 2-es típusú diabeteses betegekben (4), míg a mieloperoxidáz szint szignifikánsan emelkedett, és a PON1 aktivitás független prediktora (5).

Az antidiabetikumok lipid szintekre gyakorolt hatását az alábbi táblázat foglalja össze (<https://www.lipid.org/node/2112>):

antidiabetikum	HDL-C	LDL-C	összkoleszterin	triglicerid
metformin	↑	↔ / ↓	↓	↓
DPP-4 gátlók	↔	↔	↔	↔
GLP-1 agonisták	↑	↓	↓	↓
SGLT-2 gátlók	↑	↔ / ↓	↔ / ↓	↓
szulfanilureák	↔	↔ / ↓	↔ / ↑	↔
TZD-k	↑	↔ / ↓	↔ / ↑	↓
inzulin	↔	↔	↔	↓

Az alábbiakban összefoglalom a különböző antidiabetikum hatásai az általunk vizsgált biomarker szintekre az általam legfontosabbnak ítélt irodalmi adatok alapján, kizárólag a humán adatokra támaszkodva, a teljesség igénye nélkül.

antidiabetikum	PON1	MPO	MMPs	oxLDL	CRP	CD40L	ICAM-1	VCAM-1	ADMA
metformin	↔(6) ↑(7, 8)	↓(9)	↓(10)	↓(11)	↓(12)	↔(13) ↓(14)	↓(15)	↓(15)	↓(16)
DPP-4 gátlók	nincs humán adat	nincs humán adat	↓(17)	↓(18)	↓(19)	↓(20)	↔(21)	↔(21)	↓(22)
GLP-1 agonisták	nincs humán adat	nincs humán adat	↓(23)	↓(24)	↓(25)	nincs humán adat	↓(26)	↓(26)	nincs humán adat
SGLT-2 gátlók	nincs humán adat	nincs humán adat	↓(27)	nincs humán adat	↓(28)	nincs humán adat	nincs humán adat	nincs humán adat	nincs humán adat
szulfanilureák	↓(29)	nincs humán adat	↔(30)	↔(31)	↓(32)	↓(33)	↓(34)	↔(34)	↔(35)
TZD-k	↑(8)	↓(36)	↔(37) ↓(38)	↔(31)	↓(39)	↓(40) ↔(13)	↓(36)	↓(36)	↔(41) ↓(35)
inzulin	↔(42)	nincs humán adat	nincs humán adat	↓(43)	↓(44)	↔(45)	↔(46)	↔(46)	↓(47)

A fentiek alapján a metformin, a GLP-1 agonisták, az SGLT-2 gátlók és TZD-k lehetnek a leghatékonyabb antiinflammatorikus, antioxidáns és endothel protektív hatású antidiabetikumok.

A diabeteses betegek kis aránya miatt a különböző antidiabetikumok hatásai, melyek alig néhány esetben szerepelhettek a betegek által szedett gyógyszer listáján a saját eredményeink alapján nem megítélhetőek, statisztikailag nem értékelhetőek.

2. Van-e hatása a kezelt és kezeletlen hypothyreosisnak a talált eredményekre, és ha igen, milyen?

Általánosságban, a hypothyreosis lipidanyagcserére gyakorolt hatása jól ismert, a hypothyreosis a szekunder hypercholesterinaemiák egyik leggyakoribb oka. Hypothyreosis esetén a lipidanyagcserében kulcsszerepet játszó enzimek közül a lipoprotein lipáz, a hepatikus lipáz és a lecitin-koleszterin aciltranszferáz aktivitása csökken, így lelassul a VLDL és LDL lebontása, ami emelkedett összkoleszterin, LDL-C és trigliceridszint emelkedéshez vezet, míg a HDL-C szint kismértékben csökken (48). A szubklinikus hypothyreosis szintén befolyásolja a lipid paramétereket, emelkedett összkoleszterin, LDL-C és triglicerid szintet okoz (49). A levothyroxin kezelés a normál tartományba szuprimált sTSH szinttel azonban a lipidszintek rendeződését eredményezik (49, 50).

Egyedül a statin intoleráns betegeket vizsgáló tanulmányban szerepeltek pajzsmirigyhormon eltéréssel rendelkező betegek. A 101 vizsgált beteg esetén 5 betegnél (4,95%) találtunk kóros pajzsmirigy hormonszinteket, manifeszt hypothyreosist 2 és manifeszt hyperthyreosist 3 esetben. Ez nem tér el az átlagos populációban tapasztalt incidenciától. 11 beteg esetében szerepelt az anamnézisben hypothyreosis (10,9%). Ez valamivel magasabb, mint a normál populációban leírt 2,8-4,5%-os előfordulási gyakoriság (51). 1 hypothyreosisos és két hyperthyreosisos betegnél tapasztaltunk myopathiát. Ugyanakkor nem találtunk szignifikáns eltérést az sTSH, fT3 és fT4 szintekben a myopathás és nem myopathiás betegeket összehasonlítva.

Table 2: Thyroid hormone levels (sTSH, fT3 and fT4) of the patients with and without statin induced myopathy

	Myopathy (n = 56)	No myopathy (n = 55)	All patients (n = 101)	Reference range
sTSH (mU/l)	5.05 ± 16.35	2.09 ± 2.26	3.78 ± 12.5	0.3–4.2
fT3 (pmol/l)	5.1 ± 2.38	4.74 ± 0.96	4.94 ± 1.88	2.4–6.3
fT4 (pmol/l)	15.38 ± 4.8	14.55 ± 4.3	15.2 ± 4.58	12.0–22.0

Ezeket az eredményeket egy külön közleményben publikáltuk Dr. Berta Eszter endokrinológus kolléganóm elsőszerzőségével (52).

A többi vizsgálatba kezeletlen hypothyreosisos betegek nem kerültek bevonásra, de kezelt, elsősorban megfelelő levothyroxin szubsztitúcióban részesülő hypothyreosisos betegek, bár nem nagy arányban, szerepelnek a betegek, főként a túlsúlyos és elhízott, lipidcsökkentővel nem kezelt betegek között. Minden vizsgálatunkban történt sTSH, fT3 és fT4 meghatározás, és csak az euthyreoid státuszú betegeket vizsgáltuk tovább; a manifeszt, ill. a szubklinikus hypo- vagy hyperthyreosisos esetek kizárásra kerültek. A statisztikai elemzések során minden alkalommal ellenőrizzük a vizsgált paraméterek esetleges összefüggését a pajzsmirigy hormonszintekkel. Mivel nem találtunk ilyen típusú összefüggést, nem tüntettük fel ezeket az adatokat az eredményeknél.

3. Hogyan mutatná be eredményei esetleges, illetve valós klinikai jelentőségét pontokba szedve, röviden, az Új eredmények részben felsoroltaknak megfelelően? Milyen további fejlődési lehetőségeket lát?

Az eredmények valós klinikai jelentősége jelenleg inkább tovább gondolása az általunk leírt megfigyeléseknek, de az alábbiakban összefoglalom az általam leszűrhető következtetéseket, melyeket a mindennapi orvosi munkában is alkalmazni lehetne.

Fredrickson IIa és IIb típusú hyperlipidaemiában szenvedő betegekben:

1. Az 55 év alatti populációban csökkent PON1 paraoxonáz és só-stimulált paraoxonáz aktivitás esetén mindenképpen érdemes lehet elvégezni az artéria carotis ultrahang vizsgálatot, ennek kapcsán pedig az intima média vastagság mérését a korai érlelmeszesedés kiszűrése céljából.
2. A hyperlipidaemiás betegek esetén a magas MPO/PON1 hányados érlelmeszesedésre, még hozzá vulnérabilis plakk jelenlétére utalhat, ezért a kardiovaszkuláris szűrővizsgálatok elvégzése és hatékony lipidcsökkentő kezelés javasolt.
3. A hyperlipidaemiás betegek esetén az alacsony PON1 ariliszteráz aktivitás és a magas MPO szint érfali gyulladásra, endothel diszfunkcióra utal. Mindez érlelmeszesedésre utalhat, ezért a kardiovaszkuláris szűrővizsgálatok elvégzése és hatékony lipidcsökkentő kezelés javasolt.
4. A jelenlegi ajánlásokban szereplő két statin: az atorvastatin és a rosuvastatin közül az atorvastatin kezelés a hatékony lipidcsökkentő hatás mellett a non-lipid hatásait illetően is kedvező döntés.
5. Az atorvastatin igazolt HDL diszfunkció esetén alkalmas lehet a HDL funkciójának javítására.
6. Hypercholesterinaemiás betegekben az ApoE 3/4 genotípus esetén az ezetimib terápiától az átlagosnál nagyobb mértékű össz- és LDL-koleszterinszint csökkenés várható, míg hypertriglyceridaemiás betegeknél a 2/2 és 2/3 genotípusú betegeknél várható nagyobb hatékonyság. Kedvezőtlen genotípus esetén korábban kell gondolni alternatív kezelési módokra, hypercholesterinaemia esetén PCSK9 gátlásra, vagy a jövőben bempedoát adására, hypertiglyceridaemiások esetén fibrát, vagy omega-3 készítmények adására.
7. Igazoltan alacsony HDL-C ill. ApoA1 szint esetén NPC1L1 c.-133A>G AG+GG genotípusú betegeknél az ezetimibet érdemes minél előbb beépíteni a lipidcsökkentő terápiába.

Súlyos familiáris hypercholesterinaemiában szenvedő betegekben:

8. A szelektív LDL aferezis kezelés további előnyt jelenthet a magas szérumszintű chemerin szintek esetében.

9. A szelektív LDL aferezis kezelés emeli az α -tokoferol/koleszterin és a γ -tokoferol/koleszterin hányadost, ami javuló antioxidáns státuszt jelent. Ezért E-vitamin pótlásra ezek a beteg a kezelés miatt nem szorulnak.

A további fejlődési lehetőségeket illetően a reziduális kockázat csökkentése mindenképpen további figyelmet érdemel, főként a krónikus alacsony fokú gyulladás és az oxidatív stressz mérése és ennek megfelelő kezelése válhat a korábbinál fontosabbá. Ennek kapcsán a szérumban PON1 aktivitás és MPO szint rendszeres mérését érdemes lenne bevezetni a hyperlipidaemiás betegek esetén.

A molekuláris biológiai módszerek fejlődésével a genetikai vizsgálatok egyre inkább hozzáférhetővé válnak majd. A lipidcsökkentő kezelés elején elvégzett genotípus meghatározásokkal a beteg számára leginkább ideális (leghatékonyabb, várhatóan a legkevesebb mellékhatással járó) kezelési módot lehetne kiválasztani. Ezeket a vizsgálatokat akár csomagokban hozzáférhetővé kellene tenni a betegek számára.

A napjainkban kissé háttérbe szoruló szelektív LDL aferezis kezelésnek pedig felismerésre kerülhetnek további, korábban nem felismert előnyei, amely szűkebb betegcsoportok esetén továbbra is hasznosak lehetnek.

4. Érdemes lett volna a fejezetek végén külön bekezdésben összefoglalni, akár pontokba szedve, melyek voltak az adott témához kapcsolódó legfontosabb limitációs tényezők, beleértve akár a metodikai problémákat is. A jelölt a 4 alfejezetre lebontva mely limitációkat tartja a legfontosabbnak?

A limitációs tényezők a Megbeszélés fejezetben témánként külön szerepelnek. A legfontosabb limitációkat a 4 alfejezetre lebontva az alábbiakban foglaltam össze:

A paraoxonáz-1 aktivitás összefüggése egyes, az érrelmeszesedés kialakulásában szerepet játszó tényezőkkel

- alacsony betegszám
- oxLDL szint mérésének hiánya
- vaszkuláris szövődménnyel rendelkező betegek életkora emellett szignifikánsan magasabb, mint a szövődménnyel nem rendelkezőké
- a vaszkuláris szövődménnyel rendelkező betegek relatív kis aránya, bár a teljes betegcsoport nagy létszámú
- a korai érrelmeszesedés kimutatására alkalmas vizsgálómódszerek (például IMT vagy flow-mediált dilatáció, esetleg artériás stiffness meghatározás) hiánya
- fiatalabb kontroll populáció
- egyéb HDL funkciós tesztek, például a HDL koleszterin efflux meghatározás, vagy más, HDL-hez között enzimek, például az LCAT vagy PAFAH aktivitásának mérése

Az atorvastatin kezelés hatása a HDL funkciójára és összetételére

- alacsony betegszám
- egyéb DNS károsodásra jellemző paraméterek, például a 8-oxo-dihidrodeozoxipurin mérésnek hiánya
- a Comet assay értékelő szoftver használatának hiánya
- nem vizsgáltuk egyéb atorvastatin dózisok hatását a megadott paraméterekre
- ApoJ, ApoA1 és A2 arány mérésének hiánya

Az ezetimib kezelés hatékonyságát befolyásoló genetikai tényezők vizsgálata

- alacsony esetszám
- az ApoE 2/2 és 2/3 genotípusú betegek alacsony száma
- egyéb, az ezetimib hatékonyságát potenciálisan befolyásoló NPC1L1 polimorfizmusok vizsgálatának hiánya

A szelektív LDL aferezis kezelés hatása a chemerin, afamin és E-vitamin szintekre, valamint a mennyiségi és minőségi lipidparaméterekre

- a betegek száma igen alacsony (pilot vizsgálat)
- az FH betegek többsége ezetimib kezelésben részesült, ami befolyásolhatja az α - és γ -tokoferol szinteket

Szeretném még egyszer megköszönni az alapos bírálatot és a kedvező véleményt.

Köszönettel:

Dr. Harangi Mariann

Debrecen, 2021.07.15.

Irodalom

1. Morrish NJ, Wang SL, Stevens LK, Fuller JH, Keen H. Mortality and causes of death in the WHO Multinational Study of Vascular Disease in Diabetes. *Diabetologia*. 2001;44 Suppl 2:S14-21.
2. Gaede P, Vedel P, Larsen N, Jensen GV, Parving HH, Pedersen O. Multifactorial intervention and cardiovascular disease in patients with type 2 diabetes. *N Engl J Med*. 2003;348(5):383-93.
3. Wu L, Parhofer KG. Diabetic dyslipidemia. *Metabolism*. 2014;63(12):1469-79.
4. Letellier C, Durou MR, Jouanolle AM, Le Gall JY, Poirier JY, Ruelland A. Serum paraoxonase activity and paraoxonase gene polymorphism in type 2 diabetic patients with or without vascular complications. *Diabetes Metab*. 2002;28(4 Pt 1):297-304.
5. Jornayvaz FR, Brulhart-Meynet MC, James RW. Myeloperoxidase and paraoxonase-1 in type 2 diabetic patients. *Nutr Metab Cardiovasc Dis*. 2009;19(9):613-9.
6. Çayır A, Turan M, Gurbuz F, Kurt N, Yildirim A. The effect of lifestyle change and metformin therapy on serum arylesterase and paraoxonase activity in obese children. *J Pediatr Endocrinol Metab*. 2015;28(5-6):551-6.
7. Kocer D, Bayram F, Diri H. The effects of metformin on endothelial dysfunction, lipid metabolism and oxidative stress in women with polycystic ovary syndrome. *Gynecol Endocrinol*. 2014;30(5):367-71.
8. Coll B, van Wijk JP, Parra S, Castro Cabezas M, Hoepelman IM, Alonso-Villaverde C, et al. Effects of rosiglitazone and metformin on postprandial paraoxonase-1 and monocyte chemoattractant protein-1 in human immunodeficiency virus-infected patients with lipodystrophy. *Eur J Pharmacol*. 2006;544(1-3):104-10.
9. Ghavimi H, Sheidaei S, Vaez H, Zolali E, Asgharian P, Hamishehkar H. Metformin-attenuated sepsis-induced oxidative damages: a novel role for metformin. *Iran J Basic Med Sci*. 2018;21(5):469-75.
10. Chen Z, Wei H, Zhao X, Xin X, Peng L, Ning Y, et al. Metformin treatment alleviates polycystic ovary syndrome by decreasing the expression of MMP-2 and MMP-9 via H19/miR-29b-3p and AKT/mTOR/autophagy signaling pathways. *J Cell Physiol*. 2019;234(11):19964-76.
11. Viteri OA, Sallman MA, Berens PM, Berens PD, Amro FH, Hutchinson MS, et al. Potential of Metformin to Improve Cardiac Risk in Postpartum Women with Gestational Diabetes. *Front Med (Lausanne)*. 2017;4:180.
12. Chen Y, Li M, Deng H, Wang S, Chen L, Li N, et al. Impact of metformin on C-reactive protein levels in women with polycystic ovary syndrome: a meta-analysis. *Oncotarget*. 2017;8(21):35425-34.
13. Yener S, Comlekci A, Akinci B, Demir T, Yuksel F, Ozcan MA, et al. Soluble CD40 ligand, plasminogen activator inhibitor-1 and thrombin-activatable fibrinolysis inhibitor-1-antigen in normotensive type 2 diabetic subjects without diabetic complications. Effects of metformin and rosiglitazone. *Med Princ Pract*. 2009;18(4):266-71.
14. Kebapçılar L, Kebapçılar AG, Bilgir O, Taner CE, Bozkaya G, Yildiz Y, et al. Metformin plus oral contraceptive may decrease plasma sCD40 ligand in women with PCOS patients. *Gynecol Endocrinol*. 2011;27(2):91-5.
15. Skrha J, Prázný M, Hilgertová J, Kvasnicka J, Kalousová M, Zima T. Oxidative stress and endothelium influenced by metformin in type 2 diabetes mellitus. *Eur J Clin Pharmacol*. 2007;63(12):1107-14.
16. Tsai CM, Kuo HC, Hsu CN, Huang LT, Tain YL. Metformin reduces asymmetric dimethylarginine and prevents hypertension in spontaneously hypertensive rats. *Transl Res*. 2014;164(6):452-9.
17. Ta NN, Li Y, Schuyler CA, Lopes-Virella MF, Huang Y. DPP-4 (CD26) inhibitor alogliptin inhibits TLR4-mediated ERK activation and ERK-dependent MMP-1 expression by U937 histiocytes. *Atherosclerosis*. 2010;213(2):429-35.
18. Strózik A, Steposz A, Basiak M, Drożdż M, Okopień B. Multifactorial effects of vildagliptin added to ongoing metformin therapy in patients with type 2 diabetes mellitus. *Pharmacol Rep*. 2015;67(1):24-31.
19. Liu X, Men P, Wang B, Cai G, Zhao Z. Effect of dipeptidyl-peptidase-4 inhibitors on C-reactive protein in patients with type 2 diabetes: a systematic review and meta-analysis. *Lipids Health Dis*. 2019;18(1):144.
20. Sattler FR, Mert M, Sankaranarayanan I, Mack WJ, Galle-Treger L, Gonzalez E, et al. Feasibility of quantifying change in immune white cells in abdominal adipose tissue in response to an immune modulator in clinical obesity. *PLoS One*. 2020;15(9):e0237496.
21. Widlansky ME, Puppala VK, Suboc TM, Malik M, Branum A, Signorelli K, et al. Impact of DPP-4 inhibition on acute and chronic endothelial function in humans with type 2 diabetes on background metformin therapy. *Vasc Med*. 2017;22(3):189-96.
22. Cakirca M, Karatoprak C, Zorlu M, Kiskac M, Kanat M, Cikrikcioglu MA, et al. Effect of vildagliptin add-on treatment to metformin on plasma asymmetric dimethylarginine in type 2 diabetes mellitus patients. *Drug Des Devel Ther*. 2014;8:239-43.
23. Patel V, Joharapurkar A, Kshirsagar S, Sutariya B, Patel M, Patel H, et al. Coagonist of GLP-1 and Glucagon Receptor Ameliorates Development of Non-Alcoholic Fatty Liver Disease. *Cardiovasc Hematol Agents Med Chem*. 2018;16(1):35-43.

24. Kelly AS, Bergenstal RM, Gonzalez-Campoy JM, Katz H, Bank AJ. Effects of exenatide vs. metformin on endothelial function in obese patients with pre-diabetes: a randomized trial. *Cardiovasc Diabetol.* 2012;11:64.
25. Anholm C, Kumarathurai P, Pedersen LR, Samkani A, Walzem RL, Nielsen OW, et al. Liraglutide in combination with metformin may improve the atherogenic lipid profile and decrease C-reactive protein level in statin treated obese patients with coronary artery disease and newly diagnosed type 2 diabetes: A randomized trial. *Atherosclerosis.* 2019;288:60-6.
26. Zhao Q, Xu H, Zhang L, Liu L, Wang L. GLP-1 receptor agonist lixisenatide protects against high free fatty acids-induced oxidative stress and inflammatory response. *Artif Cells Nanomed Biotechnol.* 2019;47(1):2325-32.
27. Kang S, Verma S, Hassanabad AF, Teng G, Belke DD, Dundas JA, et al. Direct Effects of Empagliflozin on Extracellular Matrix Remodelling in Human Cardiac Myofibroblasts: Novel Translational Clues to Explain EMPA-REG OUTCOME Results. *Can J Cardiol.* 2020;36(4):543-53.
28. Bosch A, Ott C, Jung S, Striepe K, Karg MV, Kannenkeril D, et al. How does empagliflozin improve arterial stiffness in patients with type 2 diabetes mellitus? Sub analysis of a clinical trial. *Cardiovasc Diabetol.* 2019;18(1):44.
29. Wójcicka G, Jamroz-Wiśniewska A, Marciniak A, Łowicka E, Bełtowski J. The differentiating effect of glimepiride and glibenclamide on paraoxonase 1 and platelet-activating factor acetylhydrolase activity. *Life Sci.* 2010;87(3-4):126-32.
30. Pfützner A, Marx N, Lübken G, Langenfeld M, Walcher D, Konrad T, et al. Improvement of cardiovascular risk markers by pioglitazone is independent from glycemic control: results from the pioneer study. *J Am Coll Cardiol.* 2005;45(12):1925-31.
31. Sartore G, Chilelli NC, Seraglia R, Ragazzi E, Marin R, Roverso M, et al. Long-term effect of pioglitazone vs glimepiride on lipoprotein oxidation in patients with type 2 diabetes: a prospective randomized study. *Acta Diabetol.* 2019;56(5):505-13.
32. Koshiya K, Nomura M, Nakaya Y, Ito S. Efficacy of glimepiride on insulin resistance, adipocytokines, and atherosclerosis. *J Med Invest.* 2006;53(1-2):87-94.
33. Nakamura I, Oyama J, Komoda H, Shiraki A, Sakamoto Y, Taguchi I, et al. Possible effects of glimepiride beyond glycemic control in patients with type 2 diabetes: a preliminary report. *Cardiovasc Diabetol.* 2014;13:15.
34. Papanas N, Tziakas D, Chalikias G, Floros D, Trypsianis G, Papadopoulou E, et al. Gliclazide treatment lowers serum ICAM-1 levels in poorly controlled type 2 diabetic patients. *Diabetes Metab.* 2006;32(4):344-9.
35. Tahara N, Yamagishi S, Mizoguchi M, Tahara A, Imaizumi T. Pioglitazone decreases asymmetric dimethylarginine levels in patients with impaired glucose tolerance or type 2 diabetes. *Rejuvenation Res.* 2013;16(5):344-51.
36. Chen S, Hu Z, Zhang K. Effect of Troglitazone on expression of adhesion molecules and eNOS in human saphenous vein graft. *J Huazhong Univ Sci Technol Med Sci.* 2007;27(6):657-9.
37. Chen R, Yan J, Liu P, Wang Z. Effects of thiazolidinedione therapy on inflammatory markers of type 2 diabetes: a meta-analysis of randomized controlled trials. *PLoS One.* 2015;10(4):e0123703.
38. Game BA, Maldonado A, He L, Huang Y. Pioglitazone inhibits MMP-1 expression in vascular smooth muscle cells through a mitogen-activated protein kinase-independent mechanism. *Atherosclerosis.* 2005;178(2):249-56.
39. Pfützner A, Schöndorf T, Hanefeld M, Forst T. High-sensitivity C-reactive protein predicts cardiovascular risk in diabetic and nondiabetic patients: effects of insulin-sensitizing treatment with pioglitazone. *J Diabetes Sci Technol.* 2010;4(3):706-16.
40. Varo N, Vicent D, Libby P, Nuzzo R, Calle-Pascual AL, Bernal MR, et al. Elevated plasma levels of the atherogenic mediator soluble CD40 ligand in diabetic patients: a novel target of thiazolidinediones. *Circulation.* 2003;107(21):2664-9.
41. King DE, Player M, Everett CJ. The impact of pioglitazone on ADMA and oxidative stress markers in patients with type 2 diabetes. *Prim Care Diabetes.* 2012;6(2):157-61.
42. Aslan I, Kucuksayan E, Aslan M. Effect of insulin analog initiation therapy on LDL/HDL subfraction profile and HDL associated enzymes in type 2 diabetic patients. *Lipids Health Dis.* 2013;12:54.
43. Galland F, Duvillard L, Petit JM, Lagrost L, Vaillant G, Brun JM, et al. Effect of insulin treatment on plasma oxidized LDL/LDL-cholesterol ratio in type 2 diabetic patients. *Diabetes Metab.* 2006;32(6):625-31.
44. Fan HJ, Yu JH, Cui GM, Zhang WY, Yang X, Dong QJ. Insulin pump for the treatment of diabetes in combination with ulcerative foot infections. *J Biol Regul Homeost Agents.* 2016;30(2):465-70.
45. Fantin SeS, Wainstein MV, Polanczyk CA, Ledur P, Lazzari CM, Klein C, et al. Inflammatory and oxidative stress markers after intravenous insulin in percutaneous coronary intervention with stent in type 2 diabetes mellitus: a randomized controlled trial. *J Clin Endocrinol Metab.* 2011;96(2):478-85.

46. Bacun T, Glavas-Obrovac L, Belovari T, Mihaljević I, Hanich T, Belaj VF, et al. Insulin administration in the mild hyperglycaemia changes expression of proinflammatory adhesion molecules on human aortic endothelial cells. *Coll Antropol*. 2010;34(3):911-5.
47. Marcovecchio ML, Widmer B, Dunger DB, Dalton RN. Effect of acute variations of insulin and glucose on plasma concentrations of asymmetric dimethylarginine in young people with Type 1 diabetes. *Clin Sci (Lond)*. 2008;115(12):361-9.
48. Stone NJ. Secondary causes of hyperlipidemia. *Med Clin North Am*. 1994;78(1):117-41.
49. Liu XL, He S, Zhang SF, Wang J, Sun XF, Gong CM, et al. Alteration of lipid profile in subclinical hypothyroidism: a meta-analysis. *Med Sci Monit*. 2014;20:1432-41.
50. Teixeira PeF, Reuters VS, Ferreira MM, Almeida CP, Reis FA, Buescu A, et al. Lipid profile in different degrees of hypothyroidism and effects of levothyroxine replacement in mild thyroid failure. *Transl Res*. 2008;151(4):224-31.
51. Vanderpump MP, Tunbridge WM, French JM, Appleton D, Bates D, Clark F, et al. The incidence of thyroid disorders in the community: a twenty-year follow-up of the Wickham Survey. *Clin Endocrinol (Oxf)*. 1995;43(1):55-68.
52. Berta E, Harangi M, Zsíros N, Nagy EV, Paragh G, Bodor M. Effect of thyroid hormone status and concomitant medication on statin induced adverse effects in hyperlipidemic patients. *Pharmazie*. 2014;69(6):420-3.